

ปัญหาทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493

: ศึกษาเฉพาะกรณีคราฟต์เบียร์ (Craft Beer)¹

ทัศนพล จาดป้อม²

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ที่ได้ออกปรับปรุงแก้ไข เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมเพื่อความเหมาะสม หลากหลายครั้ง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุผลของฝ่ายนิติบัญญัติ ที่วางหลักเกณฑ์ไว้ให้เหมาะสมกับ สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจของประเทศในแต่ละยุคสมัย โดยเฉพาะหลักเกณฑ์ตามกฎหมายในสมัย ปัจจุบันนี้ ได้ตั้งเงื่อนไขการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ค่อนข้างสูง ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าว นั้นจะเหมาะสมกับผู้ประกอบการที่มีจำนวนทุนทรัพย์สูง แต่ไม่เหมาะสมกับผู้ประกอบการที่มีทุนทรัพย์ต่ำ หรือผู้ประกอบการรายย่อย จึงทำให้เกิดปัญหา ไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์กฎหมายที่ได้บัญญัติไว้ได้ อย่างถูกต้อง จึงส่งผลกระทบต่อการบังคับใช้กฎหมายตามมา

โดยรัฐได้มีนโยบายให้มีจำหน่ายสุราได้โดยเสรีตามกฎหมาย ทำให้มีการแข่งขันกันสูงมากทั้งในส่วน ของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้นำเข้า รวมทั้งมีการชักชวนส่งเสริมให้มีการบริโภคสุราเพิ่มขึ้น ทั้งทางตรงและ ทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาตามสื่อต่าง ๆ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้ประกอบการธุรกิจแอลกอฮอล์ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้หรือรับทราบการมีอยู่ของสินค้าประเภทสุรายี่ห้อต่าง ๆ แม้จะได้มีมาตรการ ต่าง ๆ เพื่อมาป้องกันการเข้าถึงสุราของประชาชนควบคู่กันไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นการห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ซื้อสุรา การกำหนดเวลาการขาย หรือแม้แต่การงดจำหน่ายในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพ ความเป็นอยู่ และศีลธรรมอันดีของประชาชน ประกอบกับศีลธรรม จริยธรรมอันเป็นรากฐานของประเทศ แม้จะมีมาตรการตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น แต่จำนวนผู้ดื่มสุราในประเทศไทยจะไม่ได้ลดน้อยลง กลับแต่จะ เพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี

ซึ่งผลที่ตามนั้นอาจเป็นผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของประชาชนผู้บริโภค โดยทั่วไป จึงมีการออกประกาศกฎเกณฑ์กำหนดเงื่อนไขในการขออนุญาตตั้งโรงงานสุรา การควบคุมการ ผลิตสุรา เพื่อให้เกิดความมีมาตรฐานการผลิต และมีคุณภาพเป็นที่น่าเชื่อถือของสากล เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของ ประชาชนภายในประเทศ โดยเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นนั้น ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคเท่าเทียมกัน

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่องปัญหาทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 : ศึกษา เฉพาะกรณีคราฟต์เบียร์ (Craft Beer) โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ อาจารย์ณัฐ สันตาสว่าง และมีคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. มัลลิกา พินิจจันทร์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สลิล สิริพิทุร เป็นกรรมการ

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เกิดขึ้น ในการใช้บังคับจริง ที่ผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีจำนวนทุนทรัพย์สูงนั้นย่อมมีโอกาสดีกว่าผู้ประกอบการที่มีทุนทรัพย์ต่ำ หรือผู้ประกอบการรายย่อย

นโยบายดังกล่าวนี้รัฐได้บัญญัติขึ้น โดยแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมในเรื่องหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการพิจารณาอนุญาตก่อตั้งโรงงานสุรา เมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2543 ทำให้เกิดเป็นปัญหาขัดแย้งขึ้นระหว่างผู้ประกอบการรายย่อย กับผู้ประกอบการรายใหญ่ กลายเป็นปัญหาที่ต้องรอการแก้ไขจนถึงปัจจุบัน อันเนื่องมาจากประชาชนในปัจจุบันต้องการที่จะมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางในการประกอบธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ผลิตโดยมือผู้ผลิตเอง โดยมีจำนวนปริมาณการผลิตที่ค่อนข้างจำกัด และมีรสชาติ ดี กลิ่นที่มีความเฉพาะตัวสูง ที่เรียกว่า คราฟต์เบียร์ (Craft Beer) ทั้งในด้านการผลิตหรือจำหน่าย ซึ่งเป็นคราฟต์เบียร์นั้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้มีการคิดค้นขึ้นมาใหม่ เพื่อให้ผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับคราฟต์เบียร์นั้น มีความสามารถที่จะประกอบอาชีพ สามารถสร้างรายได้จากอาชีพที่ตนเองชื่นชอบได้ ซึ่งไม่ว่าจะในอดีตหรือปัจจุบัน รัฐนั้นเป็นผู้กำหนดนโยบาย กฎเกณฑ์ เงื่อนไขต่าง ๆ ที่นำมาใช้บังคับ ควบคุม การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสุราดังกล่าว แต่ประชาชนหาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแต่อย่างใดไม่ จึงส่งผลให้เกิดผลกระทบตามมา

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ามีปัญหาดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการห้ามทำคราฟต์เบียร์ (Craft Beer) หรือมีภาชนะ หรือ เครื่องกลั่นสำหรับทำคราฟต์เบียร์ ไว้ในครอบครอง ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ได้วางบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่ จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีการออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ซึ่งในปัจจุบันนี้การทำสุรา หรือมีภาชนะ หรือเครื่องกลั่นไว้ในครอบครองนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การทำสุรา หรือการหมักเบียร์ในปัจจุบันนั้น ได้เป็นวัฒนธรรม หรือภูมิปัญญาใหม่ในสังคม เป็นงานอดิเรกที่ประชาชนคนทั่วไปในสังคมที่มีความชื่นชอบในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดเบียร์ ได้ทำการหมักคราฟต์เบียร์เพื่อเป็นเครื่องดื่มเพื่อทำการดื่มกินภายในครัวเรือน เป็นงานอดิเรก และความสนุกในการลองสูตรหมักเบียร์ การลองทำเบียร์ ว่าเบียร์ที่ตนหมักโดยใช้วัตถุดิบที่แตกต่างกันนั้น ก่อให้เกิดผลมีรสชาติเป็นอย่างไร มีสีอันอย่างไร มีความเข้มข้น หรือเจือจางอย่างไร ในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าได้มีการทำเบียร์ หรือสุรากันภายในครัวเรือนมากขึ้น เมื่อมีการผลิตกันมากขึ้นย่อมมีการแลกเปลี่ยนสูตร แลกเปลี่ยนรสชาติกันเกิดขึ้นตามกลไกของสังคมมนุษย์ จึงทำให้มีการผลิตเพื่อเป็นการจำหน่ายตามตามกลไกของระบบอุปสงค์ และอุปทาน ไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตามแต่ แต่การบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ยังคงได้รับการบังคับใช้อย่างต่อเนื่องเรื่อยมา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นจึงควรมีบทบัญญัติเพิ่มเติม หรือแก้ไขให้มีการผ่อนปรน หรือผ่อนผันข้อบังคับดังกล่าวให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน เพื่อให้กฎหมายดังกล่าวมีความเข้ากันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปตามสังคม

2. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการห้ามจำหน่ายคราฟต์เบียร์ (Craft Beer) ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ได้วางหลักไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดใช้สุราทำของสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตบทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การใช้สุราในการปรุงยาตามใบสั่งของแพทย์นั้น ในปัจจุบันได้มีการทำสุรา หรือเบียร์กันมากขึ้นในหลากหลายพื้นที่ในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นตัวเมือง หรือตามชนบทก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคเพื่อความสนุกสนานหรือสังสรรค์กันภายในครอบครัว หรือเหตุใด ๆ ก็ตาม เมื่อมีการผลิตกันมากขึ้น หลากหลายมากยิ่งขึ้นย่อมก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนสูตร แลกเปลี่ยนเครื่องดื่ม เมื่อมีความต้องการในชุมชนมากยิ่งขึ้น ย่อมก่อให้เกิดการซื้อขายเบียร์ หรือสุราที่ผลิตกันเองขึ้นตามมา แม้ทางรัฐจะได้มีการส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สามารถมีความสามารถในการผลิต และคงอยู่ได้ในชุมชน แต่กลับไม่มีมาตรการหรือกฎหมายใด ๆ มาส่งเสริมเกี่ยวกับการผลิตคราฟต์เบียร์เกิดขึ้น ส่งผลให้ในปัจจุบัน แม้ประเทศไทยนั้นจะเป็นตลาดที่เกิดใหม่สำหรับสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เรียกว่าคราฟต์เบียร์ ซึ่งมีการคาดการณ์มูลค่าตลาดคราฟต์เบียร์ของประเทศไทยนั้น มีมูลค่ามากกว่า 200 ล้านบาทก็ตาม แต่การซื้อคราฟต์เบียร์ในปัจจุบัน ที่มีการผลิตขึ้นภายในประเทศไทย ก็ยังคงเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายอยู่ ดังนั้นจึงควรมีบทบัญญัติเพิ่มเติม หรือแก้ไขให้มีการผ่อนปรน หรือผ่อนผันข้อบังคับดังกล่าวให้ผู้ประกอบการมีความสามารถในการอยู่รอดภายในตลาดของตัวเองได้ ทั้งผู้ประกอบการ การผลิตรายย่อย ผู้ประกอบการที่มีเงินทุนต่ำ หรือผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับคราฟต์เบียร์ โดยส่งเสริมให้มีการซื้อขายคราฟต์เบียร์ที่ผลิตภายในประเทศไทยกันเกิดขึ้น และให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน เพื่อให้กฎหมายดังกล่าวมีความเข้ากันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปตามสังคม

3. ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การขออนุญาตทำและขายสุราแช่รายใหม่ต่อกรมสรรพสามิต ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องวิธีบริหารงานสุรา พ.ศ. 2543 ได้บัญญัติไว้ว่า ข้อ 7.1 การขออนุญาตทำและขายส่งสุราแช่ชนิดเบียร์ ผู้ขออนุญาตต้องเป็นบริษัทจำกัด ซึ่งจดทะเบียนตามกฎหมายไทยมีผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด และมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 10 ล้านบาท มีเงินค่าหุ้นหรือเงินลงทุนที่ชำระแล้วไม่น้อยกว่า 10 ล้านบาท ทั้งนี้ ให้เสนอโครงการลงทุนก่อสร้างโรงงานสุรา ในกรณีที่ เป็นโรงงานเบียร์ขนาดใหญ่จะต้องมีปริมาณการผลิตไม่ต่ำกว่า 10 ล้านลิตรต่อปี หรือในกรณีที่ เป็นโรงงานเบียร์ขนาดเล็กประเภทผลิตเพื่อขาย ณ สถานที่ผลิต (Brewpub) จะต้อง มีปริมาณการผลิตไม่ต่ำกว่า 100,000 ลิตร แต่ไม่เกิน 1 ล้านลิตรต่อปีนั้น จะเห็นได้ว่าข้อจำกัดดังกล่าว มีข้อจำกัดมากมายที่ทำให้ผู้ประกอบการรายย่อย ไม่สามารถทำการผลิตเพื่อขาย หรือแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่มได้อย่างถูกต้อง การที่ประกาศกระทรวงการคลัง ได้วางบทบัญญัติไว้นั้น เปรียบเสมือนการผูกขาดทางการค้าที่ออกมาเพื่ออนุญาตให้ผู้ประกอบการรายใหญ่เท่านั้นที่สามารถประกอบธุรกิจประเภทนี้ได้ ไม่ว่าจะเป็นข้อกำหนดที่ว่าด้วยต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 10 ล้านบาท หรือจะต้องมีการผลิตที่ไม่ต่ำกว่า 10,000,000 ลิตรต่อปี

หรือ 100,000 ลิตรต่อปีนั้น จะเห็น ได้ว่า แทบจะไม่มีหนทางให้ผู้ประกอบการรายย่อย หรือผู้ประกอบการรายใหม่ที่ต้องการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดคราฟต์เบียร์นั้น ได้เข้ามามีส่วนแบ่งในตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เลย ไม่ว่าจะทั้งจำนวนทุนทรัพย์ หรือแม้แต่กำลังการผลิตสินค้า และยัง ไม่รวมถึงขนาดที่ตั้งของโรงงานตามกฎหมายอื่น ๆ อีก กลุ่มผู้ประกอบการผลิตคราฟต์เบียร์ หรือเครือข่ายผู้ผลิตคราฟต์เบียร์นั้นเป็นเพียงกลุ่มผู้ประกอบการขนาดเล็ก ย่อมไม่สามารถที่จะมีจำนวนทุนทรัพย์ หรือมีกำลังการผลิตสินค้าถูกต้องตรงตามเงื่อนไขของประกาศดังกล่าว เพื่อทำการขออนุญาตตั้งโรงงานทำการผลิตได้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการที่ประกาศดังกล่าวมีการบังคับใช้ได้นั้น ย่อมแสดงให้เห็นถึงความ ไม่เท่าเทียมทางการค้า เป็นการผูกขาดทางการประกอบธุรกิจค้าขายของประชาชน โดยเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มผู้ประกอบการ หรือผู้นำเข้ารายใหญ่เท่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณา ถึงสถานะสังคมในปัจจุบันนั้น ควรที่จะมีการปรับปรุงแก้ไขประกาศดังกล่าว เพื่อความยุติธรรม ความเท่าเทียมกันในการประกอบการค้าขายของประชาชน เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ประกอบการผลิตคราฟต์เบียร์รายย่อยในประเทศไทย ได้มีโอกาสผลิตเบียร์ที่ทำภายใน ประเทศไทย

4. ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีสุราแช่ชนิดเบียร์ ตามกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติถึงกำหนดอัตราภาษีสรรพสามิต เกี่ยวกับสุราแช่ชนิดเบียร์ไว้ ซึ่งการเสียภาษีตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว นั้น ก่อนข้างที่มีประโยชน์เกี่ยวกับรายได้ที่รัฐจะได้รับตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว ซึ่งรัฐสามารถนำเงินที่ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ ในหลากหลายด้าน แต่การจัดเก็บตามบทบัญญัติดังกล่าว นั้น เป็นการจัดเก็บในอัตราเดียวกันทั้งหมด หากเปรียบเทียบตามอัตราส่วนแล้วนั้น ผู้ประกอบการรายย่อย หรือผู้ประกอบการที่มีจำนวนทุนทรัพย์น้อยนั้น จะต้องเสียภาษีในมูลค่าที่มากกว่า เนื่องจากผู้ประกอบการรายย่อยนั้นสามารถผลิตสินค้าได้ในจำนวนที่น้อยกว่า ย่อมส่งผลให้มียอดขายที่น้อยกว่าผู้ประกอบการรายใหญ่ แต่กลับต้องเสียภาษีในอัตรา หรือหลักเกณฑ์เดียวกันกับผู้ประกอบการรายใหญ่ ดังนั้นการบังคับใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าว นั้น จึงถือเสมือนเป็นการกีดกันทางการค้า ปิดกั้น ปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการรายย่อยไม่สามารถเข้ามาประกอบกิจการประเภทนี้ได้ เนื่องจากต้องแบกรับภาระต้นทุนที่สูงกว่าการประกอบธุรกิจอื่น ๆ แม้รัฐจะทำการสนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อย แต่การจัดการตามหลักเกณฑ์ของกรมสรรพสามิตดังกล่าว นั้น กลับเป็นเงื่อนไขที่ยากต่อการประกอบธุรกิจ จึงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีของผู้ประกอบการรายย่อยที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับคราฟต์เบียร์ที่สามารถผลิตสินค้าได้จำนวนที่น้อย และยากต่อการขาย จึงควรมีการปรับปรุง หรือแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าว ให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อย หรือผู้ประกอบการที่มีจำนวนทุนทรัพย์ต่ำ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ประกอบการสามารถที่จะดำเนินธุรกิจดังกล่าวต่อไปได้

จากการที่ได้ศึกษาถึงพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการห้ามทำคราฟต์เบียร์ หรือมีภาชนะ หรือเครื่องกลั่นสำหรับ ทำคราฟต์เบียร์ (Craft Beer) ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการทำคราฟต์เบียร์ หรือเบียร์ทำมือ โดยเดิมนั้น มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ได้บัญญัติไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุรา หรือ มีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีการออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนั้น ควรให้มีการผ่อนปรน ผ่อนผันการทำคราฟต์เบียร์ หรือมีภาชนะ หรือเครื่องกลั่นสำหรับทำคราฟต์เบียร์ได้

โดยการออกกฎกระทรวง หรือประกาศกรมสรรพสามิตเกี่ยวกับการทำ คราฟต์เบียร์ หรือเบียร์ทำมือขึ้นมาเพื่อเป็นบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับการทำคราฟต์เบียร์ หรือเบียร์ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 โดยอาศัยการอ้างอิงจากกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ทำในรูปแบบของสุราพื้นบ้านที่มีการบัญญัติเกี่ยวกับสุราพื้นบ้านไว้ใน ประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตให้ทำและขายสุราแช่ชนิดสุราผลไม้ สุราแช่พื้นเมือง และสุราแช่อื่น นอกจากเบียร์ พ.ศ. 2546 ข้อที่ 1-23 ให้สามารถมีการผลิตได้ โดยกำหนดให้เป็นสินค้าที่สามารถทำการผลิตได้ มีการเสียภาษีที่ถูกต้อง การผลิตต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

2. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการห้ามจำหน่ายคราฟต์เบียร์ ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการทำคราฟต์เบียร์ หรือเบียร์ทำมือ โดยเดิมนั้น มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติสุรา 2493 นั้นได้บัญญัติไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดใช้สุราทำของสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อการค้า เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การใช้สุราในการปรุงยาตามใบสั่งแพทย์ ควรให้มีการผ่อนปรน ผ่อนผันการทำคราฟต์เบียร์ หรือมีภาชนะ หรือเครื่องกลั่นสำหรับทำคราฟต์เบียร์ได้

โดยการออกกฎกระทรวง หรือประกาศกรมสรรพสามิตเกี่ยวกับการทำคราฟต์เบียร์ขึ้นมาเพื่อเป็นบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับการทำคราฟต์เบียร์ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 โดยอาศัยการอ้างอิงจากกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ทำในรูปแบบของสุราพื้นบ้านที่มีการบัญญัติเกี่ยวกับสุราพื้นบ้านไว้ในประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตให้ทำและขายสุราแช่ชนิดสุราผลไม้ สุราแช่พื้นเมือง และสุราแช่อื่น นอกจากเบียร์ พ.ศ. 2546 ข้อที่ 1 - 23 ให้เป็นสินค้าที่สามารถทำการจำหน่ายได้ภายใต้กฎหมาย กฎเกณฑ์ที่วางหลักไว้ โดยกำหนดถึงคุณสมบัติของคราฟต์เบียร์ที่สามารถทำการจำหน่ายได้ ว่าต้องเป็นสินค้าที่มีการผลิตที่ได้มาตรฐานมีกฎหมายรองรับ การบรรจุภัณฑ์ต้องดี สะอาด รวมถึงมีฉลากผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจน

3. ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การขออนุญาตทำและขายคราฟต์เบียร์รายใหม่ต่อกรมสรรพสามิต ดังนั้น จึงเห็นสมควรว่า ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการทำคราฟต์เบียร์ หรือเบียร์ทำมือ เกี่ยวกับประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง วิธีการบริหารงานสุรา พ.ศ. 2543

เห็นควรว่าต้องมีการผ่อนปรน ผ่อนผันเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การขออนุญาตทำและขายคราฟต์เบียร์ รายใหม่ต่อกรมสรรพสามิต โดยการออกกฎกระทรวง หรือประกาศกรมสรรพสามิตเกี่ยวกับการทำคราฟต์เบียร์ขึ้นมาเพื่อเป็นบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับการทำคราฟต์เบียร์ โดยอาศัยการอ้างอิงจากกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐแคลิฟอร์เนีย ทำในรูปแบบของสุราพื้นบ้านที่มีการบัญญัติเกี่ยวกับสุราพื้นบ้านไว้ในประกาศกรมสรรพสามิต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องคุณสมบัติของผู้ขออนุญาตทำ และทำขายคราฟต์เบียร์ ให้เป็นสหกรณ์ หรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ตามกฎหมายเพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแล หรือสถานที่ก่อสร้างที่ทำคราฟต์เบียร์ ให้มีความเหมาะสมต่อสภาพพื้นที่ภายในชุมชน หรือสภาพแวดล้อม หรือวิธีการทำคราฟต์เบียร์ ให้วิธีการถูกต้องตามหลักเกณฑ์ รวมถึงภาษีที่บรรจ ให้มีความเหมาะสม สะอาด ปิสดนิต และมีฉลากผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจน ให้มีบทบัญญัติโดยเฉพาะ เฉกเช่นเดียวกับสุราพื้นบ้าน

โดยให้เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับคราฟต์เบียร์ หรือเบียร์ทำมือนั้น เข้าอีกหมวดหมู่หนึ่งในประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง วิธีการบริหารงานสุรา พ.ศ. 2543 เป็น “ผู้ประสงค์จะขออนุญาตทำและขายส่งสุราทำมือ หรือคราฟต์เบียร์รายใหม่ต่อกรมสรรพสามิต ผู้ขออนุญาตต้องเป็นบุคคล นิติบุคคลตามกฎหมายไทย มีผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด และมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 5 ล้านบาท มีเงินค่าหุ้นหรือเงินลงทุนที่ชำระแล้วไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท ทั้งนี้ ให้เสนอโครงการลงทุนก่อสร้างโรงงานเบียร์ทำมือ มีปริมาณการผลิตไม่ต่ำกว่า 5 หมื่นลิตรต่อปี แต่ต้องไม่เกิน 1 ล้านลิตร” โดยตั้งหลักเกณฑ์เงื่อนไขให้เหมาะสมกับกลุ่มที่ผู้ประกอบการรายย่อย หรือประชาชนนั้นสามารถปฏิบัติตามได้ เช่น การกำหนดอัตราขั้นต่ำของการผลิตเบียร์ทำมือ หรือคราฟต์เบียร์ ให้มีจำนวนที่ต่ำลง กำหนดทุนจดทะเบียนให้มีมูลค่า ที่น้อยลง หรือเพิ่มตัวบุคคล หรือนิติบุคคลตามกฎหมายให้ประชาชนที่ต้องการประกอบธุรกิจนี้ สามารถจัดตั้งได้โดยสะดวก

4. ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีสุราแช่ชนิดเบียร์ ดังนั้น จึงเห็นควรแก้ไขกฎกระทรวง กำหนดพิศักอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 โดยเดิมนั้นได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ ดังนี้

“กฎเกณฑ์ดังกล่าวนี้ ได้บัญญัติถึงอัตราการเสียภาษีของสินค้าชนิดต่าง ๆ ที่ต้องเสียภาษีตามกรมสรรพสามิต โดยการกำหนดอัตราการเสียภาษีนี้น จะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างสม่ำเสมอ ตามสภาวะทางสังคม เศรษฐกิจ หรือตามนโยบายของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี เพื่อเป็นรายได้เข้ารัฐ แล้วนำไปสู่การพัฒนาประเทศ

บัญชีท้ายกฎกระทรวงกำหนดพิศักอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

ประเภทที่ 13.01 ตอนที่ 13 สินค้าสุรา

ประเภท (2) สุราแช่

ชนิด (๑) ชนิดเบียร์

ให้จัดเก็บภาษีในอัตราตามมูลค่าร้อยละ 22 และตามปริมาณหน่วยต่อปริมาณหนึ่งลิตร แอลกอฮอล์บริสุทธิ์ ให้คิดหน่วยละ 430 บาท

ชนิด (ง) ชนิดอื่น ๆ นอกจาก (ก) (ข) และ (ค)

ให้จัดเก็บภาษีในอัตราตามมูลค่าร้อยละ 10 และตามปริมาณหน่วยต่อปริมาณหนึ่งลิตร แอลกอฮอล์บริสุทธิ์ ให้คิดหน่วยละ 150 บาท”

โดยเพิ่มเติมกราฟต์เบียร์ หรือเบียร์ทำมือนั้น เข้าไปอยู่ในรายการของสินค้าสุรา ประเภท (ง) ซึ่งเป็นสุราชนิดอื่น ๆ นอกจากที่ได้ระบุไว้ในประเภท (ง) เดิม ซึ่งจะทำให้กราฟต์เบียร์นั้น เสียอัตราภาษีเงิน เช่นเดียวกันกับสุราพื้นบ้าน กล่าวคือในอัตราภาษีตามมูลค่าร้อยละ 10 หรือตามอัตราภาษีตามปริมาณ หนึ่ง ลิตรแห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ หน่วยละ 150 บาท โดยกำหนดให้การชำระภาษีนั้น ให้เสียภาษีโดยการซื้อ แสตนไปปิดที่ภาชนะ เช่นเดียวกันกับประกาศกรมสรรพสามิต ว่าด้วยเรื่องสุราพื้นบ้าน

เอกสารอ้างอิง

- กมล กมลตระกูล. **บทความเหล้าพื้นบ้านภูมิปัญญาท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2544.
- เครือข่ายเหล้าพื้นบ้านแห่งประเทศไทย. **สถานการณ์การเคลื่อนไหวเหล้าพื้นบ้าน ในเหล้าพื้นบ้านภูมิปัญญา ไทย และสิทธิอันชอบธรรมของชาวบ้านกับการแก้ปัญหาความยากจน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เดือนตุลา, 2544.
- เทพินทร์ พชรารักษ์. **ประเพณีกับการบริโภคเหล้า**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2544.
- บุญล้ำ ลำตะคอง. **สิทธิการดื้อแพ่ง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2543.
- ยุกติ มุกดาวิจิตร. “การก่อตัวของกระแสวัฒนธรรมชุมชนในสังคมไทย : พ.ศ. 2520 - 2537.” **วิทยานิพนธ์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**, 2536.